

53. SUROWCE SKALNE TOWARZYSZĄCE I ODPADOWE

Surowce towarzyszące, jak już wspomniano we wstępie, zostały omówione w rozdziałach dotyczących złóż poszczególnych kopalin, niezależnie od tego czy są kopaliną współwystępującą czy towarzyszącą. Surowce skalne towarzyszą złożom: rud miedzi (np. gips, anhydryt, sól kamienna), węgla brunatnych (kruszywo naturalne, surowce ilaste ceramiki budowlanej, kamienie drogowe i budowlane, kreda). W niektórych złożach, gdzie kopaliną główną są surowce skalne, kopaliną towarzyszącą są inne surowce skalne jak np.: piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno - piaskowej, piaski formierskie, surowce ilaste ceramiki budowlanej, surowce ilaste do produkcji kruszywa lekkiego i dla przemysłu cementowego itp. - również w tych przypadkach zostały one uwzględnione w rozdziałach, dotyczących poszczególnych kopalin.

Przedstawione w niniejszym rozdziale surowce skalne odpadowe, są to odpady mineralne powstałe przy eksploatacji złóż różnych kopalin. Powstają one przy wydobywaniu kopaliny ze złoża (odpady pogórnice), bądź też w procesach przeróbki wydobytego już surowca (odpady przeróbcze). Wykorzystywane są następnie do prac inżynierskich, budowy dróg, rekultywacji terenów zdeformowanych itp. lub składowane na składowiskach przy kopalniach lub na składowiskach centralnych.

Prawna definicja odpadu sformułowana została w Ustawie o odpadach z 2001 r. (Dz. U. Nr 62 poz. 628 ze zm.) (Art. 3. 1.), a przepisy tej ustawy określają m.in. sposób postępowania z „masami ziemnymi lub skalnymi, jeżeli są usuwane lub przemieszczane w związku z realizacją inwestycji lub prowadzeniem eksploatacji kopalin”.

W tabeli 53.1 zestawiono złoża, których eksploatacja w 2009 r. spowodowała powstanie odpadów pogórnicznych lub przeróbczych, składowanych na składowiskach zewnętrznych. Dla każdej kopaliny podano charakter litologiczny odpadów, który ułatwia ewentualne rozważania co do możliwości ich wykorzystania. W tabeli tej podana została także ilość odpadów, które w zostały wykorzystane 2009 r. Nie podajemy salda i stanu ilości odpadów na składowiskach, gdyż często są one lokowane na składowiskach centralnych, dla których ewidencja nie jest prowadzona przez użytkowników złóż.

Ogólna ilość odpadowych surowców skalnych, powstałych w 2009 roku wyniosła 50,3 mln t i była mniejsza o 0,6 mln t w stosunku do poprzedniego roku. Jednocześnie w roku sprawozdawczym wykorzystano 8,4 mln t odpadów górniczych i przeróbczych. Stanowi to 17 % ogólnej ilości odpadów, wytworzonych w tym roku.

Tabela 53.1

Odpady pogórnice lub przeróbcze w eksploatowanych złożach różnych kopalni - (w tys. ton)

Odpady ze złoża:	Ruch odpadów		Typ odpadów	
	przyrost w 2009 r.	wykorzystanie w 2009 r.	górnice	przeróbcze
ZE ZŁÓŻ WĘGLA KAMIENNEGO				
OGÓŁEM: piaskowce, mułowce, ilowce	14 017.36	7 301.80		
Bogdanka	1 750.00	-	*	
Borynia	2 490.10	-	*	
Brzeszcze	686.92	686.92	*	
Centrum	289.48	-	*	
Janina	929.17	929.17	*	
Knurów	948.72	99.18	*	
Łaziska	147.18	-	*	
Marcel	882.82	1 641.16	*	
Murcki	1 283.48	1 283.48	*	
Piekary	131.04	-	*	
Pokój	501.28	501.08	*	
Polska-Wirek	2.69	32.44	*	
Sośnica	1 962.50	1 636.50	*	
Śląsk	146.89	146.89	*	
Wieczorek	296.16	337.18	*	
Ziemowit	104.70	-	*	
Zofiówka	1 464.23	7.80	*	
ZE ZŁÓŻ WĘGLA BRUNATNEGO				
OGÓŁEM: skały osadowe różne	15.00	35.00		
Bełchatów-p.Bełchatów	15.00	35.00	*	
ZE ZŁÓŻ RUD MIEDZI				
OGÓŁEM: mułowce, ilowce, łupki ilaste	27 768.89	-		
Lubin-Małomice, Polkowice, Rudna	27 768.89	-		*
ZE ZŁÓŻ RUD CYNKU I OŁOWIU				
OGÓŁEM: dolomity	1 406.00	146.00		
Olkusz, Pomorzany	1 406.00	146.00		*

Odpady ze złoże:	Ruch odpadów		Typ odpadów	
	przyrost w 2009 r.	wykorzystanie w 2009 r.	górnice	przerobcze
ZE ZŁÓŻ SOLI KAMIENNEJ				
OGÓŁEM: gips, anhydryt	1.48	-		
Kłodawa (część środkowa)	1.48	-	*	
ZE ZŁÓŻ DOLOMITÓW				
OGÓŁEM dolomity	138.00	-		
Rędziny	138.00	-	*	
ZE ZŁÓŻ GIPSÓW I ANHYDRYTÓW				
OGÓŁEM: gips, anhydryt, gliny	407.99	-		
Borków-Chwałowice	80.30	-	*	
Leszcze	327.69	-	*	
ZE ZŁÓŻ GLIN OGNIOTRWAŁYCH				
OGÓŁEM: mułki, ły	928.95	-		
Rusko-Jaroszów	928.95	-	*	
ZE ZŁÓŻ KAMIENI ŁAMANYCH I BLOCZNYCH				
OGÓŁEM	744.98	94.49		
w t y m :				
bazalt	113.00	-		
dolomity	62.97	52.87		
kwarcyty	181.41	-		
piaskowce	342.44	0.56		
wapień i margle	45.16	41.06		
Bukowa Góra	181.41	-		*
Jaźwica	41.06	41.06	*	
Klęczany	220.10	-	*	
Laskowa Góra	48.17	48.17	*	
Ptasznik I	4.10	-		*
Radkowice-Podwole	6.00	-	*	
Szydłówek-Bielecki	0.36	0.36	*	
Szydłówek-Skopek	0.20	0.20	*	
Targowica	113.00	-		*
Wartowice	2.03	-	*	
Wierchomla	106.41	-	*	
Winna	8.80	4.70	*	
Żerkowice-Skała	13.34	-	*	

Odpady ze złożeń:	Ruch odpadów		Typ odpadów	
	przyrost w 2009 r.	wykorzystanie w 2009 r.	górnictwo	przerobcze
ZE ZŁÓŻ PIASKÓW I ŻWIRÓW (d. KRUSZYWA NATURALNEGO)				
OGÓŁEM: piaski	3 445.47	832.03		
Drahe III	826.82	15.15		*
Gąsiorowo II	120.00	-		*
Giławy Rusek II	-	56.46		*
Morawy Wielkie II	22.28	68.85		*
Potasznia I	80.10	-		*
Racewo	253.12	5.18		*
Sobolewo-Krzywe	237.50	-		*
Zadworzany III	314.91	274.52		*
Żabi Róg	556.24	383.82		*
Żabiny	1 034.50	28.05		*
ZE ZŁÓŻ PIASKÓW PODSADZKOWYCH				
OGÓŁEM: mułki, ility	211.25	-		
Obora	211.25	-	*	
ZE ZŁÓŻ SUROWCÓW SZKLARSKICH				
OGÓŁEM: piaski	82.44	-		
Biała Góra II Wschód	82.44	-	*	
ZE ZŁÓŻ WAPIENI I MARGLI DLA PRZEMYSŁU CEMENTOWEGO				
OGÓŁEM: zwietrzelina wapieni i margli	571.63	-		
Gliniany-Duranów	571.63	-	*	
ZE ZŁÓŻ WAPIENI I MARGLI DLA PRZEMYSŁU WAPIENNICZEGO				
OGÓŁEM: zwietrzelina wapieni i margli	511.94	-		
Czatkowice	362.47	-	*	
Trzuskawica	149.47	-	*	

Opracowała: Agnieszka Malon